

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА ФОЧА
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ФОЧА
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ
И СТАМБЕНО – КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ

СТРАТЕГИЈА
РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА
У ОПШТИНИ ФОЧА
ЗА ПЕРИОД 2021 – 2030. ГОДИНЕ

Број: 01 – 022 – 94 / 21

Фоча, 22. јун 2021. године

САДРЖАЈ

1. УВОД У СОЦИЈАЛНО СТАНОВАЊЕ	3
1.1. Појам и сврха социјалног становања	5
1.2. Учесници процеса израде Стратегије	7
2. ПРАВНИ ОСНОВИ И РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ	10
3. ДРУШТВЕНО – ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА СТАЊА У ОПШТИНИ ФОЧА	11
3.1. Геостратешки положај	12
3.2. Распоживи развојни ресурси	13
3.3. Здравствена и социјална заштита	14
3.4. Социјално стање и услуге социјалне заштите	15
3.5. Становништво и основни показатељи у општини Фоча	16
4. ПОСТОЈЕЋА СТАМБЕНА СИТУАЦИЈА СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА У ОПШТИНИ ФОЧА	18
5. SWOT АНАЛИЗА	21
6. ВИЗИЈА	25
7. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	26
8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	30
9. ФИНАНСИРАЊЕ	31

1. УВОД У СОЦИЈАЛНО СТАНОВАЊЕ

Социјално становање у општини Фоча је дио стамбене политике Републике Српске, којим се на системски начин обезбјеђују услови за рјешавање стамбеног питања свим физичким лицима која из различитих, а првенствено економских, социјалних и здравствених разлога нису у могућности да самостално обезбиједу стамбено питање на тржишту, које би било достојно човјека.

У Републици Српској, као и земљама непосредног окружења, десиле су се значајне друштвено-економске и политичке промјене у односу на период предузимања посљедњих системских мјера стамбене политике с почетка деведесетих година прошлог вијека.

У посљедње три деценије скоро су изгубљени сви услови за уређивање у стамбеном сектору на новим основама које су у складу са значајним друштвеним промјенама.

Промјене стамбених система у деведесетим годинама су повезане с проблемима незапослености, дисконтинуитетом радне каријере, социјалном искљученошћу све већег броја друштвених скупина (старији, мигранти, млади незапослени) и процесима интеграције у јединствено тржиште.

У том периоду дешавају се бројне промјене и повећавају негативне тенденције када је у питању демографски и просторни развој, као што су: смањивање и старење становништва, повећавање удјела мањих кућанстава у укупном броју, стихијска урбанизација и субурбанизација уз појаву просторно распршених неформалних и непланских насеља. Затим, долази до експанзије бесправне изградње, као и маргинализације и пражњења сеоских подручја, што представља главне и углавном негативне одлике демографских промјена и просторног развоја. Истовремено, ратови на простору бивше СФРЈ и велики прилив избјеглица довели су до великог притиска на градове.

Период након рата, миграције и развој тржишне економије довели су до социјалног раслојавања друштва, те до појаве сиромаштва. Куповина и закуп стана на тржишту постају недоступни одређеном проценту породичних домаћинстава,

због: малих прихода или зараде, привремене или трајне незапослености, здравствених проблема, треће старосне доби, младих људи који су материјално необезбијеђени на почетку заснивања породице или радног вијека.

Економска рецесија додатно је отежала ситуацију, повећавајући број угрожених лица и породичних домаћинстава који немају ријешено стамбено питање.

Технички развој и глобализација друштва су становање ставили у контекст повећане угодности и сврсисходности у односу на претходно вријеме, те се становање испод одговарајућег стандарда не може сматрати прихватљивим, а ниски приходи отежавају ситуацију многим породицама да дођу до одговарајућег стана на тржишту по приступачној цијени.

Становање одређеног стандарда заснива се на начелима: економске доступности, правне сигурности, приступачности, заштите општег интереса, трајности и одрживости објеката, енергетске ефикасности, заштите здравља и животне средине и заштите од пожара и експлозивних материја.

Стамбену политику у посљедњој деценији 20. и првој деценији 21. вијека карактерише радикални прелаз са концепта државе благостања на неолиберални концепт. Нагло повлачење државе из ове области и потпуна дерегулација довели су до тога да је за највећи дио становништва обезбјеђење стамбеног простора постао непремостив проблем, а да је за инвеститоре стамбена изградња постала једна од најпрофитабилнијих дјелатности.

Након Другог свјетског рата дошло је до значајних промјена у структури стамбеног фонда многих земаља, тако да се са овог аспекта може говорити о транзицији становања од доминације приватног ренталног ка порасту јавног ренталног становања, а потом све већем нагласку на приватно – власнички сектор.

Приватизацијом стамбеног фонда у првој половини 2000. године, рјешавање стамбених потреба је препуштено тржишту, а најпожељнији облик становања је становање у властитом стану, што је за већину угроженог становништва недоступно. Због свог значаја за индивидуалну и друштвену репродукцију, стан је роба чија се производња и дистрибуција не могу препустити искључивој регулацији тржишта. Међу многобројним разлозима могу се издвојити три најочигледнија, а то су:

1. Немогућност свих друштвених субјеката да буду актери на стамбеном тржишту, јер је стан веома скупа и дуготрајна роба, чију цијену одређује много компонената.

2. Други разлог односи се на шири друштвени утицај стамбених неједнакости креираних на тржишту.

3. Трећи разлог налази се у чињеници да резиденцијална сегрегација и сиромашно становање не представљају проблем само у домену социјалне интеграције већ и на нивоу града. Наиме, профитабилност инвестирања у, до тада, запуштене градске локације условљава проблеме везане за расељавање њихових, по правилу, сиромашних корисника.

Све ово указује на неопходност развоја области социјалног становања.

1.1. Појам и сврха социјалног становања

Становање је основна човјекова потреба. Стан је највећа материјална и симболична вриједност сваког домаћинства. Подмиривање стамбених потреба веома је сложен процес и зависи о политичким, социјалним и економским приликама у земљи.

Појам социјалног становања се различито дефинише у регулативама различитих држава, као и у радовима различитих релевантних аутора. Оно што је многим заједничко јесте да је социјално становање организовано обезбјеђивање становања одређеног стандарда породичним домаћинствима која из различитих, а прије свега економских и социјалних разлога нису у могућности да себи прибаве стамбени простор на тржишту. Ипак, постоје многе државе које такву јавну интервенцију у својој регулативи не називају социјалним становањем, већ неким другим терминима (непрофитно, нетржишно, подстицајно, приступачно и сл.), али у Европи је међународно прихваћен термин „social housing” и он означава најшире поимање државне подршке у становању.

„Social housing”, односно социјално становање је генерички појам који се односи на различите моделе осигурања пристојних услова становања за одређене социјалне групе изван тржишног контекста. Пристојни услови становања се дефинишу као они услови становања који не изазивају негативне учинке по

кориснике (здравствене проблеме, социјалну искљученост, изложеност криминалу и различитим облицима патолошког понашања), нити додатне трошкове за локалну заједницу. Подмиривање стамбених потреба веома је сложен процес и зависи од многобројних фактора.

Као што је социјално становање нераздвојни дио стамбене, тако је и дио социјалне политике сваке државе и локалне заједнице, важан коректив негативних последица економског развоја и спонтаних тржишних токова. Социјално становање и социјална стамбена политика нису синоними. Социјално становање представља врло значајан инструмент стамбене политике сваке државе којим се настоје остварити одређени социјални циљеви ¹.

Социјални циљеви могу бити различито дефинисани и зависе од друштвених приоритета неке земље и њених финансијских могућности. Дефинисање социјалних циљева може ићи од осигуравања адекватних услова становања за социјално најугроженије категорије становништва, које би за крајње кориснике било бесплатно, до субвенционирања трошкова становања за широки спектар становништва.

Социјално становање треба схватити у ширем контексту, јер се ради о помоћи и рјешавању стамбеног проблема не само угрожених социјалних категорија, већ и свих оних породица које у једном моменту из различитих материјалних и економских разлога дођу у ситуацију да себи не могу на тржишту обезбиједити кров над главом, те због ниских прихода нису у могућности платити закупнину, а поготово испунити услове или дићи стамбени кредит.

Социјално становање је економски и социјално одржив концепт који се заснива на партнерству јавног, приватног и непрофитабилног сектора ². Социјално становање је изузетно важан фактор постизања социјалне равнотеже и њим се постиже интеграција свих група у друштвену заједницу, укључујући и оне које сматрамо угроженима ³.

¹ Упутство о социјалном становању – незваничан превод документа, Њујорк и Женева, 2006.

² Милић, В. А. Урбанистички аспекти социјалног становања, Архитектонски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2006.

³ Приједлог закона о социјалном становању Републике Србије.

Систем социјалног становања омогућава да, поред особа и кућанстава у стању трајне социјалне потребе, и друге социјалне групе буду укључене у овај систем путем различитих програма социјалног становања. То су млади брачни парови, млади високообразовани кадрови и кадрови за којим постоји потреба у локалним заједницама, особе треће животне доби, емигрантска и азилантска популација, етничке мањине, па и припадници средње класе.

Термин „социјално становање“ код дијела јавности изазива погрешну перцепцију да се ради искључиво о социјалним случајевима, што проистиче из самог назива социјално. Међутим, овај термин је изведен из облика својине над стамбеним јединицама и социјалне кирије, а не из социјалне структуре корисника.

Социјално становање је истовремено и генератор господарског и друштвеног развоја једне заједнице, њене урбанизације, инструмент заштите животне средине и здравствене политике.

Распадом СФРЈ и социјалистичког система губи се интерес нове политичке елите за стамбену политику, што има за посљедицу масовну приватизацију стамбеног фонда у друштвеном власништву, погоршавање стандарда у градњи и одржавању стамбеног фонда, смањење укупне вриједности стамбеног фонда, смањење инвестиција у станоградњу, проблеме у приступу становима, односно немогућност једног знатног дијела популације да себи приушти адекватне услове становања, те појаву дивље нелегалне градње.

Послијератна Босна и Херцеговина, као и Република Српска налазе се у процесу транзиције, за коју је карактеристична тешка економска ситуација, сиромаштво и масовна незапосленост, што је довело до великог броја социјално угрожених лица и рањивих категорија. Велики је број пензионера, незапослених лица или лица која су запослена али не примају редовно плату или је она недовољна за основне животне потребе, за разлику од оних земаља које нису у транзицији.

Економска рецесија такве проблеме само поштрава и умножава, повећавајући учешће рањивих друштвених група и породичних домаћинстава без стана.

Ратне деструкције створиле су и додатне рањиве категорије, као што су избјеглице, расељена лица, цивилне жртве рата, ратни војни инвалиди, демобилисани борци и слично.

Из тог разлога, велики број породичних домаћинстава има потребу за помоћи у рјешавању стамбеног проблема, јер је стан основна потреба и највећа материјална и симболична вриједност сваког домаћинства.

Сврха Стратегије је повећање повољнијих стамбених рјешења, проширење круга породичних домаћинстава као потенцијалних корисника који учествују у стамбеној потрошњи, као и стварање услова да стамбени простор буде доступан свим грађанима и домаћинствима која из социјалних, економских и других разлога не могу да га себи прибаве на тржишту.

1.2. Учесници процеса израде Стратегије

На основу члана 25. став 2. Закона о социјалном становању Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 54/19) и члана 63. Статута Општине Фоча („Службени гласник Општине Фоча“, број 8/17), Начелник Општине је донио рјешење о именовању Радне групе за израду Стратегије развоја социјалног становања општине Фоча за период 2021 – 2030. године⁴ у саставу:

1. Рада Крнојелац, дипл. правник, представник Општине, предсједник,
2. Раденка Срдновић, дипл. ецц, представник Општине, члан,
3. Мирјана Кулић, дипл. правник, представник ЈУ Центар за социјални рад Фоча, члан,
4. Амир Чаушевић, дипл. тех., представник Општине, члан,
5. Наташа Бањанин, дипл. социолог, члан и секретар Радне групе.

⁴ „Рјешење о именовању Радне групе за израду Стратегије развоја социјалног становања општине Фоча за период 2021 – 2030. године“, број 531/20.

Током процеса израде Стратегије активно се сарађивало са Републичким секретаријатом за расељена лица и миграције, као и са радним групама осталих локалних заједница.

Током израде Стратегије користили су се и јавно доступни подаци, као што су: подаци Завода за статистику, интернет странице институција и привредних субјеката, достављени подаци Радне групе и сл. Методологија израде стратегије

Циљ Стратегије је идентификација приоритета неопходних за даљи развој социјалног становања у општини Фоча. Кључни задатак Стратегије је развој области социјалног становања као система који је дугорочно одржив.

Цјелокупан приступ стратешког планирања, у ком су коришћени принципи интерактивног мултидисциплинарног приступа, укључује пет задатака / фаза:

1. Дијагностика,
2. Swot анализа,
3. Визија,
4. Операција,
5. Праћење, евалуација и популаризација.

Слика 1.

Извор: Стратегија развоја социјалног становања у Републици Српској

Прва фаза – дијагностиковање је припремна фаза у којој се бави истраживањем и потребама рјешавања стамбеног питања одређених породичних домаћинстава путем социјалног становања, те је израђена стратешка анализа реалног профила и тренутног стања у општини Фоча. У ову фазу спадају активности прикупљања података, разговор и укљученост битних учесника, транспарентност, анализе, рад у групама и сл.

Друга фаза – израда SWOT анализе представља синтезу налаза о интерним и екстерним факторима који утичу на развој социјалног становања у општини Фоча.

Трећа фаза – визија развоја социјалног становања представља крајњи циљ који се жели постићи на пољу развоја социјалног становања у општини Фоча.

Четврта фаза – дефинисани су оперативни стратешки циљеви и Акциони план, који представљају разраду визије социјалног становања.

Пета фаза – представља фазу праћења, евалуације и популаризације, чиме се завршава процес у изради Стратегије.

Након свега, дефинише се план спровођења Стратегије, са посебним освртом на финансије, те праћење резултата и примјена Стратегије развоја социјалног становања општине Фоча.

2. ПРАВНИ ОСНОВ И РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ

Право на достојно становање је једно од основних људских права⁵. Међутим, раскорак између потреба и могућности одређеног броја породичних домаћинстава која не могу самостално ријешити стамбено питање, довео је до потребе за уређивањем области социјалног становања у општини Фоча.

Област социјалног становања у општини Фоча уређена је законским и подзаконским актима.

Правни основ за развој локалне стратегије општине Фоча чини Закон о социјалном становању Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 54/19) којим су уређене законске норме и системске мјере за уређивање области социјалног становања. Ступањем на снагу Закона о Републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, број 115/18), некадашње Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске престаје да ради, а послове преузима Републички секретаријат за расељена лица и миграције. Један од послова Секретаријата је да обезбиједи смјештај за социјално угрожено становништво по моделу социјалног становања и предложи мјере за уређење модела социјалног становања.

Још неки од закона који су од значаја су: Закон о социјалној заштити Републике Српске⁶, Закон о Фонду становања⁷, Закон о локалној самоуправи⁸, Закон о уређењу простора и грађењу⁹, Закон о одржавању зграда¹⁰.

⁵ Општа декларација о људским правима, 1948, члан 25.

⁶ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 37/12, 90/16 и 94/19.

⁷ „Службени гласник Републике Српске“, број 28/13.

⁸ „Службени гласник Републике Српске“, број 97/16.

⁹ „Службени гласник Републике Српске“, број 55/10.

¹⁰ „Службени гласник Републике Српске“, број 101/11.

Поред наведених закона Републике Српске, Стратегија развоја социјалног становања поставља основне елементе у области социјалног становања који ће се у наредним годинама развијати на републичком и локалном нивоу.

Уз Стратегију, којом се утврђују дугорочни и средњерочни циљеви, доноси се Акциони план, којим се разрађују мјере за остваривање циљева дефинисаних у Стратегији. Акциони план се припрема за период од једне године и представља обавезујући документ са реалном процјеном и конкретним правцем.

Стратегија социјалног становања општине Фоча има упориште и у Стратегији развоја социјалног становања у Републици Српској (2020 - 2030 година), која је усвојена од стране Владе Републике Српске и ступила је на снагу 19. 08. 2020. године, као и у међународним правним изворима, досадашњој пракси, уставној и законској регулативи.

Разлог за доношење Стратегије развоја социјалног становања општине Фоча је раскорак који постоји између потреба и могућности одређеног броја домаћинстава, што доводи до неопходности рјешавања стамбеног питања одређеног броја лица на овај начин, јер нису у могућности да самостално ријеше стамбено питање на тржишту.

Иако Општина Фоча посједује одређени број стамбених јединица, разлог доношења Стратегије је још развијенији и уређенији систем социјалног становања општине Фоча.

Израдом Стратегије социјалног становања, Општина Фоча доноси период стратешког дјеловања, који омогућава спровођење континуиране политике у области социјалног становања.

3. ДРУШТВЕНО – ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА СТАЊА У ОПШТИНИ ФОЧА

Општина Фоча се простире на површини 1.115 km², што представља 4,52 % територије Републике Српске, односно 2,18 % укупне територије Босне и Херцеговине. Општина Фоча спада у ред највећих општина у РС и БиХ.

По попису становништва 2013. године у Босни и Херцеговини, а према коначним подацима за Републику Српску, које је издао Републички завод за статистику Републике Српске, општина Фоча има 17.580 становника, са 6.622 домаћинства, што значи да је просјечна величина домаћинства близу 2,7 члана. Од главног града БиХ, Сарајева, општина Фоча је удаљена 78 километра, док је од Бање Луке, политичког, административног, финансијског, универзитетског и културног центра Републике Српске удаљена 263 километра. Општина Фоча је повезана са остатком БиХ и Црном Гором магистралним путевима М 109 (Гацко – Фоча – Устипрача) и М 111 (Сарајево – Фоча – граница РС / РЦГ, Шћепан Поље).

Фоча је смјештена на надморској висини између 400 m (кањонске долине, ријечне котлине и поља) и 2.386 m (планинска била и површи). С обзиром на карактер рељефа, на подручју Општине је углавном заступљена планинска клима, док у самој долини ријеке Дрине влада умјерено - континентална клима.

Општину Фоча чини 95 насељених мјеста, организованих у 26 мјесних заједница. Мјесне заједнице су: Центар, Горње Поље, Доње Поље, Лазарево, Обилићево, Душаново, Ливаде, Рјечица, Брод, Челебићи, Челиково Поље, Драгочава, Годијено, Јелеч, Јошаница, Козја Лука, Кратине, Мештревац, Миљевина, Попов Мост, Слатина, Устиколина, Викоч, Заваит, Избишно и Кута.

Највећи дио Општине покрива шумско (76.702 ха) и пољопривредно (30.901 ха) земљиште. Општина има значајне количине површинских вода (17 водотока), те богатство у минералним сировинама и угљу. На подручју Општине налази се Национални парк „Сутјеска“ са прашумом Перућица, планине Зеленгора и Маглић, кањон ријеке Таре, низ језера богатих рибом, те значајни природни резервати (раритети, ендеми, паркови и сл).

3.1. Геостратешки положај

Општина Фоча се налази у југоисточном дијелу Босне и Херцеговине, унутар ентитета Република Српска. Фоча се налази на обали ријеке Дрине, на самом почетку њеног горњег тока. Источна и јужна граница Општине представљају уједно и границу са Црном Гором, на сјевероистоку Општина граничи са општином Чајниче, на сјеверу са општинама Фоча / Устиколина и Горажде у Федерацији БиХ, на западу са општином Калиновник и на југозападу са општином Гацко.

Општина Фоча се простире на површини 1.115 km², што представља 4,52 % територије Републике Српске, односно 2,18 % укупне територије Босне и Херцеговине. Општина Фоча спада у ред највећих општина у РС и БиХ.

Од главног града БиХ, Сарајева, општина Фоча је удаљена 78 километра, док је од Бање Луке, политичког, административног, финансијског, универзитетског и културног центра Републике Српске удаљена 263 километра. Добро развијене саобраћајне комуникације повезују општину Фоча магистралним путевима са Сарајевом, Вишеградом и Гораждем, хрватским и црногорским приморјем, те Србијом, а Општином протиче и ријека Дрина као главна саобраћајна артерија на подручју источне Босне.

Општина Фоча је с осталим дијеловима БиХ повезана магистралним путевима М 109 (Гацко – Фоча – Устипрача) и М 111 (Брод на Дрини – граница РС / РЦГ, (Шћепан Поље).

Највећи дио Општине покрива шумско (76.702 ha) и пољопривредно (30.901 ha) земљиште. Општина има значајне количине површинских вода (17 водотока), те богатство у минералним сировинама и угљену. На подручју Општине налази се Национални парк „Сутјеска“ са прашумом Перућица, планине Зеленгора и Маглић, кањон ријеке Таре који ову општину дијели са сусједним црногорским општинама, низ језера богатих рибом, те значајни природни резервати (раритети, ендеми, паркови и сл.).

3.2. Распоживи развојни ресурси

План локалног економског развоја служи као инструмент за унапређивање економског капацитета и конкурентности Општине.

План економског развоја је формулисан на основу налаза социо - економске анализе, дефинисане визије развоја општине Фоча и дефинисаних стратешких циљева, као и стратешке анализе снага, слабости, могућности и пријетњи у сектору економије. Економски развој општине Фоча се ослања на јачање капацитета Општине за управљање економским развојем, развој малих и средњих предузећа (МСП) и предузетништва, те развој пољопривреде и туризма.

У домену економског развоја општине Фоча, важни фокуси су:

1. Пружати подршку оснивању и развоју МСП и предузетништва. SWOT анализом је идентификована недовољна институционална подршка развоју МСП-а и непостојање јавно - приватног дијалога. У том смислу је потребно унаприједити сарадњу са МСП и предузетницима, подстицати оснивање нових предузећа, те континуирано пружати подршку запошљавању.

2. Подршка развоју и унапређењу инфраструктуре у постојећим индустријским зонама, са посебним акцентом на стављање у функцију пословне зоне „Ливаде“. Како би убрзали стављање пословне зоне „Ливаде“ у функцију, потребно је спознати и одлучити се о потреби и концепту зоне. У сваком случају, неопходна еј помоћ у изворима финансирања, те кандидујемо активности које би требало подржати, а све у циљу обезбјеђења услова за ново запошљавање, које је стратешки циљ ове локалне заједнице.

3. Јачање дрвопрерађивачке индустрије. Општина ће у наредном периоду снажно подржавати јачање финалне и полуфиналне дрвопрераде, те развијати и индустријске зоне у том правцу.

4. Искористити пољопривредне потенцијале. Пољопривредна производња се у досадашњем периоду развијала стихијски, али има потенцијала за развој. У том смислу планирана је израда секторске студије за развој пољопривреде, те обезбјеђивање савјетодавне, едукативне и финансијске подршке пољопривредницима.

5. Искористити јединствене предности општине Фоча за снажан развој туризма. Општина Фоча као јединствене предности посједује НП „Сутјеска“, те кањон Таре, што представља изузетну прилику за јачање области туризма као темеља економског развоја Општине. Многи пројекти су предвиђени за побољшање туристичких производа и услуга, те унапређење путне повезаности туристичких дестинација. Кроз реализацију Регулационог плана Хум – Шћепан Поље ће се унаприједити туристичка понуда општине Фоча. У овој области потребно је иницирати измјену законске регулативе, у циљу бољег управљања микро локацијом за бављење рафтинг туризмом.

3.3. Здравствена и социјална заштита

У општини Фоча достигнут је висок ниво пружања услуга примарне, секундарне и терцијарне здравствене заштите захваљујући, прије свега, постојећим установама и институцијама, али и едукованом кадру и савременој опреми. Здравствена заштита у општини Фоча је организована кроз рад слjedeћих установа: ЈЗУ Дом здравља Фоча, апотекарске установе, Институт за јавно здравство, ЈЗУ „Универзитетска болница Фоча“.

Грађани општине Фоча услуге примарне здравствене заштите остварују у оквиру ЈЗУ Дом здравља Фоча, чији је оснивач Општина Фоча, али се велики број здравствених услуга пружа и у Универзитетској болници Фоча. Примарна здравствена заштита се остварује и у четири теренске амбуланте: Брод, Миљевина, Попов Мост и Челебићи, које су од централног Дома здравља удаљене и до 40 km. Мрежа примарне здравствене заштите је добро развијена, док су потешкоће уочене код спровођења породичне медицине у руралним дјеловима Општине. У оквиру Дома здравља успостављен је рад слjedeћих служби: Служба породичне медицине, Служба хитне медицинске помоћи, Служба лабораторијске дијагностике, Стоматолошка служба, Хигијенско - епидемиолошка служба, КСЗ - Педијатрија и Гинекологија, Служба економско - финансијских послова, Правна служба и Јединица за унапређење квалитета.

Под овим стратешким циљем подразумијева се пружање квалитетнијих услуга свим грађанима, стварање услова за квалитетан друштвени живот увођењем концепта управљања интелектуалним, социјалним и културним капиталом. То се може остварити само пуном примјеном праксе проактивног и одговорног управљања локалним развојем.

Побољшати квалитет живота подразумијева стално унапређивање образовних, социјалних, здравствених и других јавних услуга, али и обогаћивање културних и спортских садржаја којима се излази у сусрет препознатим потребама грађана.

Пандемија COVID - 19 је озбиљна здравствена криза која је погодила све грађане и цјелокупно друштво Босне и Херцеговине, али и готово све земље свијета. У првом реду је угрожено здравље људи, али је на удару и привреда која трпи

огромне штете. Притисак на здравствени сектор је снажан и забрињавајући. Имајући у виду да је ово већ друга година како је проглашена пандемија, јасно је да ће бити неопходно додатно улагати у здравствени сектор на свим нивоима у смислу нових потреба, а све са циљем да се заштити и очува здравље грађана.

3.4. Социјално стање и услуге социјалне заштите

Социјална заштита је један од битних показатеља којим се може сагледати социо - економска ситуација становништва у Републици Српској. Корисници социјалне заштите су појединци, чланови породице или породица у цјелини, који остварују права и услуге у складу са Законом о социјалној заштити („Службени гласник Републике Српске“ , бр. 37/12, 90/16 и 94/19).

Према подацима ЈУ Центар за социјални рад Фоча, на евиденцији Центра на дан 31. 12. 2020. године налазе се:

- 60 корисника редовне новчане помоћи,
- 705 корисника права на додатак за помоћ и његу другог лица (прва категорија 291, друга категорија 414), од купуног броја корисника, 31 су малољетна лица.
- Право на смјештај у установу је остварило 27 лица , од чега је 4 малољетних.
- Право на здравствено осигурање остварило је 36 лица.
- Право на помоћ и његу у кући остварило је 10 лица.
- Право на личну инвалиднину остварило је 79 корисника, од чега 64 пунољетна лица и 15 малољетних лица.
- Право на једократну новчану помоћ признато је у 61 предмету, при чему износ једократне новчане помоћи није одређен Законом, већ о томе одлучује Стручни тим, цијенећи све околности у сваком појединачном случају.
- Као проширено право, при ЈУ Центар за социјални рад Фоча постоји право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба - Одлука о проширеном праву из социјалне заштите („Службени гласник Општине Фоча“ , број 1/16) гдје су тренутно евидентирана три корисника.
- Комисија за Процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју извршила је процјену 24 дјецe, док је Комисија за утврђивање способности

лица у поступку остваривања права из социјале заштите и утврђивање функционалог стања прегледала 191 лице.

- Двоје дјеце је смјештено у сродничку породицу.

Истовремено, неопходно је осигурати интегрисање социјално искључених категорија – рањивих друштвених група које своје основне потребе не могу задовољити властитим приходима и у оквиру стандардних програма јавних служби. Социјалну укљученост, поред постојећих мјера материјалне подршке, треба омогућити успостављањем одрживих и адекватних сервиса подршке и социјалних услуга пружених како од стране јавних институција, тако и од стране удружења грађана, чијем јачању капацитета треба посветити посебну пажњу.

Посебан фокус треба ставити на промоцију социјално одговорног пословања и развој индивидуалне и колективне добротворне активности, како код домицилног становништва, тако и код дијаспоре.

3.5. Становништво и основни показатељи у општини Фоча

На подручју општине Фоча живи 17.580 становника (податак Републички завод за статистику Републике Српске), од чега је 3.841 запослених, док је на евиденцији 3.084 незапослених лица.

Просјечна нето плата је 986 КМ.

У наставку је дат табеларан приказ макропоказатеља за период 2016 – 2019. године.

ГОДИНА	2016.	2017.	2018.	2019.
Број запослених	3.561	3.648	3.805	3.841
Број незапослених	3.513	3.468	3.294	3.084
Просјечна нето плата	976	915	964	986

Број самосталних предузетника	344	315	359	373
Број привредних друштава	87	93	100	120
Број туристичких ноћења	19.138	16.040	17.031	18.821
Број ноћења страних држављана	8.921	9.319	8.975	11.796
Број доктора у дому здравља	-	25	24	24
Број доктора у Универзитетској болници Фоча	-	106	103	98
Број регистрованих пољопривредних газдинстава	500	600	600	888
Степен развијености општине	Средње развијена	Средње развијена	Средње развијена	Средње развијена
Број становника	17.580	17.580	17.580	17.580

Извор: Годишњи извјештај о реализацији Стратегије Интегрисаног развоја општине Фоча (2017 - 2026) у 2019. години.

Приказ рођених и умрлих за период 2016 – 2019. године

Година	Број рођених	Број умрлих	Разлика
2016.	125	152	- 27
2017.	107	164	- 57
2018.	122	160	- 38
2019.	129	187	- 58
2020.	121	194	- 73

Из података приказаних у табели евидентно је да је природни прираштај негативан током цијелог посматраног периода.

Забрињавајуће је што је услед пандемије вирусом корона та разлика још негативнија и она је у даљем порасту, те је очекивати да ће негативан природни прираштај и даље расти.

4. ПОСТОЈЕЋА СТАМБЕНА СИТУАЦИЈА СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА У ОПШТИНИ ФОЧА

Фонд расположивих стамбених јединица социјалног становања општине Фоча чине сљедеће стамбене јединице:

1. Насеље Кратине:

Број стана	Тип стана	Површина стана
1.	двособан	54,94 m ²
2.	двособан	54,87 m ²
3.	једнособан	48,32 m ²
4.	гарсонијера	24,81 m ²

2. Насеље Слатина:

Број стана	Тип стана	Површина стана
1.	двособан	54,94 m ²

2.	двособан	54,87 m ²
3.	једноособан	48,32 m ²
4.	гарсонијера	24,81 m ²

3. Улица Студентска:

Број стана	Тип стана	Површина стана
1.	једноособан	35 m ²
2.	једноособан	35 m ²
3.	једноособан	35 m ²
4.	једноособан	35 m ²
5.	једноособан	35 m ²
6.	једноособан	35 m ²

4. Улица Теслина:

Број стана	Тип стана	Површина стана
1.	једноособан	38,43 m ²
2.	једноособан	39,34 m ²
3.	једноипособан	44,83 m ²
4.	једноипособан	43,10 m ²
5.	двособан	52,42 m ²
6.	једноособан	29,92 m ²
7.	једноипособан	44,83 m ²
8.	једноипособан	43,10 m ²
9.	двособан	52,42 m ²
10.	једноособан	29,92 m ²
11.	једноипособан	44,83 m ²
12.	једноипособан	43,10 m ²
13.	двособан	51,67m ²
14.	једноособан	29,92m ²

5. Насеље Бараковац (зграда са 20 станова):

Број стана	Тип стана	Површина стана
1.	двособан	60,61 m ²
2.	двособан	60,86 m ²
3.	једноособан	43,64 m ²
4.	гарсонијера	27,98 m ²
5.	једноособан	43,64 m ²
6.	двособан	60,61 m ²
7.	двособан	60,86 m ²
8.	једноособан	43,51 m ²
9.	гарсонијера	27,98 m ²
10.	једноособан	43,51 m ²
11.	двособан	60,61 m ²
12.	двособан	60,86 m ²
13.	једноособан	43,51 m ²
14.	гарсонијера	27,98 m ²
15.	једноособан	43,51 m ²
16.	двособан	60,61 m ²
17.	двособан	60,86 m ²
18.	једноособан	43,51 m ²
19.	гарсонијера	27,98 m ²
20.	једноособан	43,51 m ²

6. Насеље Бараковац (зграда са 12 станова):

Број стана	Тип стана	Површина стана
1.	једноипособан	43,82 m ²
2.	једноипособан	43,94 m ²
3.	једноипособан	43,95 m ²
4.	једноипособан	40,07 m ²
5.	двособан	50,48 m ²
6.	двособан	50,42 m ²

7.	двособан	50,44 m ²
8.	двоипособан	63,64 m ²
9.	двособан	49,15 m ²
10.	двособан	50,42 m ²
11.	двособан	50,44 m ²
12.	двоипособан	63,64 m ²

Потребан број стамбених јединица за категорије корисника социјалног становања који испуњавају услове утврђене Законом о социјалном становању на подручју Општине износи цца 30 стамбених јединица, те се овај фонд може повећати, о чему Скупштина Општине Фоча доноси одлуку, у складу са локалном стратегијом Општине, а располагање се врши према одредбама ове одлуке и у складу са Законом о социјалном становању Републике Српске.

5. SWOT АНАЛИЗА

SWOT анализа је дио аналитичког одлучивања. Најчешће се користи као метода припреме и анализе у сврху доношења стратешких планова. Као таква, представља практичну алатку за одређивање стратегије за достигнуће оптималних циљева, зарад доношења најефикаснијих одлука за пословање, у турбулентном и крајње неизвјесном окружењу.

SWOT анализа пружа оквир и чврсту основу за анализирање четири елемента у узајамној корелацији, а који су дио интерног и екстерног окружења. Она идентификује услове и стања која постоје унутар и око.

Четири елемента SWOT анализе су: снага, слабости, повољне прилике и опасности или пријетње.

11

12

SWOT analiza je jedan od najčешће korišћених метода, koja omoguћава da se izvrši dijagnoza postojeće situacije u kratkom roku, na koncizan i veoma efikasан начин.

¹¹ <http://kensolowrotary.com/2015/08/22/rotary-s-w-o-t-analysis-in-district-7620/>

¹² <http://www.poljoklub.com/2019/06/20/agroekonomist-strategija-2/>

Синтеза оцјене стања у општини Фоча кроз SWOT анализу

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Усвојен Закон о социјалном становању Републике Српске, те подзаконски акти – одлуке и правилници у 26 јединица локалне самоуправе, - Локална стратегија општине Фоча, - Фонд стамбених јединица социјалног становања који је изграђен у општини Фоча, - Примјена Закона о социјалном становању – треба омогућити Влади РС и јединицама локалне самоуправе рјешавање стамбених проблема грађана који на тржишту не могу ријешити стамбено питање, са посебним фокусом на угрожене категорије становништва, - Богатство природних ресурса, попут обрадивог земљишта и слично, - Положај општине Фоча и традиција у привреди и култури, - Развијен институционални оквир, - Социјална заштита уређена кроз законску регулативу, стратегије и правилнике. 	<ul style="list-style-type: none"> - Непостојање систематизованих радних мјеста у јединицама локалне самоуправе који ће се бавити питањима социјалног становања, - Концентрација посебно рањивих социјалних група може водити ка појачању сиромаштва, - Недовољан институционални капацитет за спровођење програма социјалног становања, - Недовољна обученост кадра у институцијама које се баве социјалним становањем на свим нивоима, за управљање појединим аспектима социјалних стамбених програма, а посебно финансијским аспектима и аспектима рада са корисницима, - Мали стамбени фонд у јавној својини за издавање у закуп по повољним условима, - Недостатак средстава у буџету за спровођење стамбених програма за најсиромашније, као и непостојање буџетских раздјела за те потребе, - Недостатак сталног и одрживог извора финансирања програма социјалног становања (нпр. фондови обртних средстава), - Недостатак обједињених база података о стамбеним потребама и могућностима

	<p>за развој сектора социјалног становања,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Самосталан живот корисника без додатних различитих облика здравствених и социјалних услуга и помоћи није могућ, - Значајна улагања локалне заједнице у инфраструктуру, - Ниски ниво културе становања и бриге за те станове, - Недостатак локалних иницијатива и превелика очекивања од виших нивоа власти.
ШАНСЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Доношење стратешких развојних докумената на нивоу општине Фоча и њихова примјена, те унапређење статистике у области становања, - Едукација шире јавности о значају социјалног становања и користи за цјелокупну заједницу од овог вида стамбеног збрињавања, - Развијање перспективних области – пољопривреда, туризам, - Оживљавање привредног развоја, - Креирање предуслова за долазак нових инвеститора, - Јачање сарадње са дијаспором, - Велико интересовање грађана за уређење стамбеног сектора у правцу стварања бољих услова за рјешавање њихових основних стамбених потреба, - Коришћење свих расположивих сопствених потенцијала корисника да 	<ul style="list-style-type: none"> - Општа економска ситуација и актуелне регионалне прилике, - Недовољан политички интерес за развој социјалног становања и неразумијевање његовог значаја, - Даљи пад животног стандарда, нивоа зарада, незапосленост и поремећаји у тржишту рада, - Поремећај у демографској структури становништва (одлазак најперспективнијих кадрова), - Недостатак радних мјеста, - Недовољно стимулативни пословни амбијент, - Недостатак финансија у буџету Општине Фоча, - Неповољан одраз дуготрајне економске кризе, пандемије COVID 19, на економску ситуацију грађана и пријетња од даљег повећања социјално -

<p>учествују у реализацији програма социјалног становања,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Расположиво инфраструктурно опремљено земљиште у општини Фоча, за изградњу социјалних станова (неизграђено или изграђено које је намијењено за програме урбане обнове), - Изграђени објекти које је могуће адаптирати за потребе социјалног становања, - Повољни природни услови за коришћење одрживих и обновљивих извора енергије, - Увећање фонда стамбених јединица социјалног становања (нове стамбене јединице, адаптација старих, доградња постојећих), - Измјене и допуне законске регулативе у вези са стамбеним и финансијским законима. 	<p>угрожених категорија,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неусклађеност потреба и постојећих могућности, - Претјерана материјално – стамбена зависност младих од родитеља, - Повећан однос морталитета у односу на наталитет, - Недостатак финансијских средстава, - Економска криза и политичка нестабилност у земљи и окружењу, - Пораст социјалних стамбених потреба, које неће бити могуће задовољити у кратком року, - Миграције становништва и све израженија неравнотежа урбаних и руралних подручја, - Могуће злоупотребе у програмима социјалног становања, услед недовољно развијеног система контроле свих актера, као и корисника социјалног становања.
--	---

6. ВИЗИЈА

Општи циљ стамбене политике социјалног становања је да се за становништво у општини Фоча, за које постоји потреба овог вида становања, обезбиједи стамбене јединице одговарајуће величине, пристојног квалитета и уз разумну цијену.

Да би се овај општи циљ учинио одређенијим, неопходно је размотрити кључна питања:

1. приступ становању најугроженијих категорија становништва,
2. финансијска доступност,
3. посебне потребе (пored економских фактора, битно је обратити пажњу на посебне потребе одређених категорија, попут лица са инвалидитетом, старијих лица и др),
4. правна сигурност и
5. борба против друштвене искључености и слично.

У спровођењу Стратегије социјалног становања општине Фоча потребно је поштовати основне принципе на којима се заснива систем социјалног становања, и то:

1. Владавина права, што подразумева да се републички органи и органи локалне самоуправе Фоча придржавају Устава, закона и других прописа,
2. Приступачност, која се односи на трошковну доступност стамбених јединица и исказује се односом трошкова становања и висине прихода,
3. Добра циљаност и праведност код избора корисника,
4. Ефикасност и самосталност, што подразумева спровођење надлежности које су додијелене општини Фоча, на најбољи начин, у интересу свих грађана,
5. Ефикасно коришћење ресурса и заштита животне средине, што подразумева поштовање главних принципа заштите и унапређења животне средине,
6. Јавност и транспарентност, што подразумева доступност свих информација,
7. Финансијска одрживост, којом се подразумева да се са што мање средстава постигну што бољи ефекти,
8. Економска одрживост, која подразумева да социјално становање не смије да смањује економску ефикасност у области станоградње, тј. да квари слободно функционисање стамбеног тржишта, јер социјално становање неће довести до

повећања трошкова градње, односно до повећања цијена на тржишту станова и до смањења приватне станоградње,

9. Фискална одрживост, која подразумијева поставку социјалног становања тако да буде у складу са реалним могућностима финансирања од стране Општине Фоча и владе Републике Српске,

10. Системски приступ планирању и управљању развоја социјалног становања, што подразумијева развој заснован на утврђеним приоритетима и изradi стратешких развојних докумената општине Фоча, усклађених са стратешким документима републичког нивоа власти.

7. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

Циљеви представљају корак напријед у разradi визије и када су прецизно формулисани, усмјеравају све учеснике на извршавање заједничког посла. Они представљају израз стања које желимо постићи, али и ресурсе којима располажемо, одражавају и прошлост, односно садашњост, а усмјерени су на будућност.

У том смислу, да би се достигла утврђена визија развоја социјалног становања, неопходно је реализовати четири дефинисана стратешка циља.

Циљ 1. Унапријеђена постојећа институционална и законодавна основа социјалног становања у општини Фоча.

Мјера 1.1. Развој и унапређење институционалне и законодавне основе за спровођење политике социјалног становања.

(Образложење: Институције које су дио извршне власти задужене су за доношење стамбених политика, на националном и локалном нивоу. Из тог разлога је неопходан даљи развој и јачање капацитета стамбене политике и социјалног становања у општини Фоча.)

Мјера 1.2. Даљи развој стратешких докумената у области социјалног становања.

(Образложење: Стратешки документи подразумијевају аналитичко - планску основу за јавну интервенцију на свим нивоима власти. Како је прописано и предвиђено у Закону о социјалном становању Републике Српске, локалне стратегије

јединица локалне самоуправе, заједно са Стратегијом развоја социјалног становања Републике Српске, пружају неопходну и цјеловиту информацију о стању стамбеног сектора и потребама за јавном интервенцијом. Ажурирањем ових докумената провјерава се успјешност примијењених интервенција и коригују циљеви и потребне мјере.)

Мјера 1.3. Развој законског оквира у свим областима која су од значаја за политику социјалног становања.

(Образложење: С обзиром да је у области социјалног становања основни принцип да буџетска средства која се издвајају треба утрошити на најефикаснији начин, помажући онима којима је подршка најпотребнија, цијели систем захтијева висок ниво стандардизације и регулације, развој стамбених, финансијских закона, субвенције, пореске олакшице и слично.)

Циљ 2. Повећан фонд стамбених јединица социјалног становања у општини Фоча.

Мјера 2.1. Увођење стабилних извора финансирања стамбених објеката социјалног становања и пуна координација свих буџетских издвајања за социјално становање, као и креирање предуслова за долазак нових инвеститора, те јачање сарадње са дијаспором, све у циљу повећања фонда стамбених јединица социјалног становања у општини Фоча.

(Образложење: На локалном нивоу не постоје значајнији фондови расположивих средстава којим би се финансирала изградња објеката социјалног становања. За дугорочни развој неопходно је утврдити трајне изворе финансирања за развој социјалног становања у општини Фоча. У циљу повећања фонда стамбених јединица социјалног становања потребно је развијати и јавно - приватно партнерство, као модел ширења стамбног фонда овог вида становања. Од периода приватизације, на стамбеном тржишту постоји хроничан проблем да понуда станова није цјеновно доступна. Са становишта јавне интервенције, свакако је императив обезбиједити довољно цјеновно приступачних стамбених рјешења за домаћинства са ниским примањима.)

Мјера 2.2. Изналажење алтернативних стамбених рјешења.

(Образложење: Велика финансијска средства су потребна за повећање обима стамбене понуде и изградњу нових објеката социјалног становања, те је неопходно тражити и развијати алтернативна стамбена рјешења, уз знатно ниже инвестиције нпр. куповина сеоских домаћинстава, донације за грађевински материјал, надоградња стамбених јединица на постојећим објектима и адаптација и реконструкција старијих објеката.)

Мјера 2.3. Усвајање стандарда за изградњу стамбених јединица и унапређење постојећег фонда стамбених јединица социјалног становања.

(Образложење: Изградња објеката социјалног становања до сада се ослањала на пилот пројекте, а радило се о ад хок моделима изградње, који су првенствено били усмјерени на процес повратка избјеглица, расељених лица и збрињавање најрањивијих категорија, финансираних највећим дијелом од кредитора и донатора, уз коришћење намјенских стандарда и правилника за те пројекте. Стамбене јединице морају бити одговарајуће тј. да минимални понуђени стандарди морају бити довољно високи, а потребно је да покрију велики дио становништва с израженом потребом, те да представљају оптимални стандард и квалитет станова у хигијенском погледу и у погледу енергетске ефикасности и безбједности, животне средине и сл. у складу са ЕУ директивама).

Мјера 2.4. Израдити план промоције јавно - приватног партнерства.

(Образложење: У циљу проналажења потенцијалних партнера, те дефинисања локалних ресурса у циљу јачања јавно - приватног партнерства за социјално становање у општини Фоча, потребно је организовати радионице са приватним предузетницима и управом Општине.)

Циљ 3. Успостављена контрола управљања и одржавања фонда стамбених јединица социјалног становања у општини Фоча.

Мјера 3.1. Вођење евиденције о стамбеним јединицама социјалног становања, уговора о закупу са корисницима у општини Фоча, као и успостављање централног регистра на републичком нивоу – Републички секретаријат за расељена лица и миграције.

(Образложење: Општина Фоча мора имати ажурирану базу података и усаглашене евиденције са централним регистром када је у питању број стамбених јединица, уговора о закупу и начину одржавања стамбених објеката које се користе у сврху социјалног становања.)

Мјера 3.2. Одржавање фонда стамбених јединица социјалног становања из средстава прикупљених од закупа.

(Образложење: У будућности се мора обратити посебна пажња како би се зауставило пропадање фонда стамбених јединица у општини Фоча и како би отпочела на вријеме реконструкција стамбених објеката, уколико постоји потреба за тим, као и реконструкција са аспекта енергетске ефикасности.)

Циљ 4. Обезбијеђена социјална сигурност и побољшани животни услови породичним домаћинствима кроз доступност стамбених јединица социјалног становања у општини Фоча.

Мјера 4.1. Обезбјеђење социјалне сигурности и побољшање животних услова кроз доступност стамбених јединица социјалног становања на коришћење.

(Образложење: На овај начин ће се ријешити стамбени проблеми најугроженијих породица које нису имале ријешено стамбено питање у општини Фоча.)

Мјера 4.2. Повећање доступности субвенционисања за трошкове становања.

(Образложење: Право на субвенционисање за она лица без примања или са ниским примањима, као и висина закупнине која је регулисана законским прописима. Издвајање из буџета, а ради се о готово незнатним издвајањима и оптерећењима на буџет општине/града, омогућује Општини Фоча да се за потребе оних домаћинстава којима је ова висина закупнине превисока уведе субвенција, којом ће се плаћати 100 % или дио закупнине коју би требало да плати закупцац.)

8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Мониторинг и евалуација су основни инструменти управљања који не помажу само у процесу извјештавања већ дају основу за будућа планирања и ревизије стратешких докумената.

Мониторинг систематично и континуирано сакупља, анализира податаке и показатеље у сврху мјерења напретка остваривања постављених циљева и напретка у коришћењу додијелених средстава, те код предузимања одговарајућих мјера с циљем евентуалних корекција. Мониторинг активности зависе од тога од кога се прикупљају подаци, временске динамике прикупљања података и метода који се користе за прикупљање и анализу података.

Евалуацијом се одређује вриједност и значај интервенције или свеукупне Стратегије развоја социјалног становања, према дефинисаним циљевима. Евалуација је периодична процјена промјена циљаних резултата, који су у вези са активностима пројекта, на основу података прикупљених кроз процес мониторинга.

Реализација Стратегије развоја социјалног становања општине Фоча захтијева координацију активности свих заинтересованих субјеката на републичком и локалном нивоу, у складу са њиховим законским овлашћењима и обавезама.

У том смислу потребно се усредсредити на реализацију Акционог плана, тако да ће се примјена Стратегије вршити на основу Акционог плана, који Општина Фоча доноси на период од пет година.

Приједлози пројекта који се планирају Акционим планом треба да буду изводиви, рационални, економски оправдани и одрживи, да подржавају остварење интереса већине заинтересованих страна и да подржавају опредјелење и стратешке циљеве јединица локалне самоуправе у области социјалног становања.

За праћење напретка у остваривању Стратегије социјалног становања надлежна је Општина Фоча, Републички секретаријат за расељена лица и миграције и други републички органи и институције у зависности од њихове надлежности.

Праћење ће се вршити једном годишње, у форми годишњег извјештаја о степену реализације стратегије – Скупштина Општине, након чега ће обавјештавати Владу Републике Српске – Републички секретаријат за расељена лица и миграције о

оствареним резултатима имплементације стратегије и даљим плановима (акциони план).

9. ФИНАНСИРАЊЕ

За финансирање активности из Стратегије развоја социјалног становања у општини Фоча неопходно је нагласити потребу укључивања свих расположивих извора финансирања. Недостатак финансијских средстава представља један од основних изазова за успостављање одрживог система социјалног становања, те је препорука да се остваривање стамбених потреба реализује уз различите облике подршке од јавног и приватног сектора.

Општина Фоча у свом буџету планира средства за субвенције и потребе социјалног становања. У наредном периоду потребно је да у буџету постоји планирана ставка за средства која је потребно издвојити у циљу реализације Стратегије социјалног становања у општини Фоча.

Међународни фондови, пројекти и програми подршке су веома значајни за реализацију Стратегије социјалног становања у општини Фоча. Међутим, они су неизвјесни у смислу висине средстава, успјешности добијања пројеката и висине њиховог учешћа, њиховог усмјерења на поједине активности и слично.

Активности финансијске подршке за које треба обезбиједити значајнија средства, попут средства за субвенционисање закупнине, субвенционисање комуналних трошкова, као и средства за изградњу / адаптацију / куповину додатних објеката социјалног становања, потребно је обезбиједити из буџета Општине Фоча, буџета Републике Српске, помоћу одговарајућих пројеката, донаторским средствима и из међународних програма подршке, те средствима јавно - приватног партнерства.